

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Lisi
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrletno: 1 šiling.

Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 29. julija 1925.

Št. 30.

Za svobodo.

Daleč od nas proti solčnemu vzhodu na Kitajskem, ter v Maroku, v severozapadni Afriki blizu Španske, se vršijo velevažni dogodki, katerih posledice bode prej ali slej čutila vsa Evropa. Kitajci in Marokanci so vstali in so pripravljene preliti kri za svojo svobodo. Prvi grozijo svojim tlačiteljem, Angležem in Japoncem, drugi Francozom in Špancem. Tu in tam se bije boj med tlačeni in tlačitelji, med izkoriščanimi in izkoriščevalci, bije boj za svobodo proti tujim kapitalistom.

Kitajska je dežela stare kulture. Kitajci, najštevilnejši narod na zemlji, njih jezik najbolj razširjen; vsaj govori že vsaki četrti človek na svetu kitajsko. Dolgo so se branili Kitajci proti tujim vplivom, proti sovražnim vpadom so zgradili ob vzhodni in severni meji visoki in znameniti zid ali zastonj. Danes je štirimilijonski narod rob tujca-kapitalista, predvsem Angleža in Japonca. Tujci imajo v rokah vso kitajsko industrijo, ki je v splošnem še le v povojih, v večjih mestih pa in ob morski obali že precej razvita. V teh industrijskih krajih najdemo največ Japoncev in Evropejcev, tu so danes tla tudi najbolj vroča. Kitajski vstaši so uspeli najprej v Kantonu in Šanghaju (mesto ob morju) in prevzeli oblast v svoje roke. Tujcem razven Rusom se je slabo godilo: Mnogo je bilo ubitih, še več jih je moglo pobegniti. Revolucionarji ne prizanašajo niti misijonarjem. Pa tudi v glavnem mestu v Pekingju (severno mesto) in drugod vre in revolucionarno geslo: Kitajska Kitajcem, odmeva vse povsod. Pri tem igra tudi važno ulogo sovjetska Rusija. Kitajska revolucija ima ponekod boljševiški značaj in Angleži so prepričani, da vodijo ustaše ruski častniki. Delavski sloj ima na Kitajskem veliko

slabše kot pri nas, delavske plače so po razmerju z našimi naravnost sramotne. Delavec in kmet živita v revščini in siromaštvu. Ni čuda, da se je narod v takih razmerah oprijel lepih boljševiških gesl, o enakosti in bratstvu vseh narodov in vseh stanov. Danes Kitajec sovraži belokožce razven Rusa, katerega smatra za svojega najboljšega prijatelja in edinega zaveznika. Rusi pa si manejo roke, zakaj njih upliv na vzhodu raste od dne do dne. Na drugi strani postajajo vedno bolj nervozni Angleži, ker jih je lahko upravičeno strah, kdaj bodo stopili na njih mesto Rusi. Kakor vse kaže, bode postala Kitajska pozorišče nove velike vojne med Rusi in Kitajci na eni ter njihovimi sovražniki na drugi strani. Kdo bo koncem konca odnesel zmago, pač ne bo težko uganiti: mogočen kitajski narod, ki se je naučil razpolagati z modernimi sredstvi, z zrakoplovi in plinastimi bombami, bo nepremagljiv. Ruski zunanji minister Čičerin pa je že pričel groziti, češ, ruski medved in kitajski slon bosta, če treba, kljuvala celemu svetu.

Kakor Angležem in Japoncem od Kitajcev, tako preti Francozom in Špancem od strani Marokancev. Maroko je bila dosedaj deloma francoska, deloma španska kolonija v severni Afriki. Narod je tu po veri mohamedanski, in se peča z živinorejo in poljedelstvom. Poleg tega je dežela bogata na raznih rudah in zlasti na olju, kjer je glavni vir dohodkov, kateri se stekajo v rokah francoskih mogotcev. Kakor vidimo, se gre tudi tukaj, kakor na Kitajskem, za eno in isto stvar: tlačeni narod bije boj, z orožjem proti tujim izkoriščevalcem. Marokanci sicer niso tako številni kot Kitajci, vendar so začasno Francozom nevarnejši nego le ti Angležem. Več mesecev že nagajajo Francozom z dnevnimi napadi in boji, zadnji čas so pričeli

ogrožati Fec, glavno mesto Maroke. Med Marokanci je posebno bojevito pleme Rifkabilov; njih poglavar Abd el Krim je samozavestno zavrnil francoske in španske predloge za mirovna pogajanja. Abd el Krim, Črni Juri Marokanec, je ustaš in junak od nog do glave, ki mu je čast in svoboda svojega naroda nad vse. V takih razmerah more prinesiti le vojna odločitev, pogin enega od obeh nasprotnikov je neizbežen.

Žalostno krvoprelivanje na Kitajskem in boji v Maroku so posledice modernih svetovnih nazorov. Sovražstvo med narodi, ki je divjalo v svetovni vojni po Evropi, se je preneslo na Azijo in Afriko; do sedaj mirni narodi ustajajo, zahtevajo enakopravnost z drugimi in hočejo deliti ž njimi moč in bogastvo tega sveta.

Nečuven napad na našega poslanca g. dr. Petka.

Avstrijsko časopisje si je stavilo kot eno najvažnejših nalog kritizirati prenapetost nacionalizma tujih držav proti nemškimi manjšinam. Ni ga dneva, da bi ne tožila „Preša“ o zatiranju Nemcev v Italiji, Čehoslovaški, Jugoslaviji itd. In govorijo ti pravicoljubni listi o idealu bratstva, enakosti in svobode, o ideji Pan-Evropske in donavske federacije ter trdijo svetu, da je možna doba hipernacionalizma, čas, ko bo Slovenec brat Nemcu itd. In iste lamentacije ponavlja podeželska žurnalja. Bi mislil človek, da so ja ubili prenapeti šovinizem bradatih profesorjev. Ti listi, pa ravno nasprotno: **napadanje na člane manjšine, v našem slučaju Slovence je prešlo iz predvojnega parlamentarnega boja do dejanskih podlosti**

PODLISTEK

Vitez Ostrovrhar in čarodejni prstan.

Sestavi Roberški Ožbej.

Če potuješ po Spodnjem Koroškem, posebno v okolici mesta Velikovec, zapaziš na različnih gričih razvaline starih gradov; tako te spominjajo na nekdanjo slavo plemenitašev razvaline gradov v Trušnjah, Grebinju in Vovbrah.

Grad Vovbre ima svojo posebno zgodovino. Sezidan je bil že v desetem stoletju v prvi vrsti kot trdnjava proti Obrom ali Hunom — zato tudi ime — nemško Heunburg, ker so ti napadali dalje časa naše kraje kakor pozneje Turki.

Najslavnejši iz rodu grofov vovbrskih je bil Ulrik.

Poročil se je z vdovo po Koroškem vojvodu Ulriku, Nežo, iz rodu Babenberžanov, ki je zaženila svojemu možu mnogoštevilna in obširna posestva, med temi tudi grad Reberca in trg Železna Kapla.

Mogočen bil je grof Ulrik vovbrski, bil je eden najbogatih plemenitašev na Koroškem in Štajerskem. A častihlepnost mu ni dala mi-

Zapletel se je v hude boje z avstrijskim vojvodom Albrehtom in koroškim Majnardom II. Grof Ulrik je tekom bojev spoznal, da se more kljub svoji moči braniti uspešno le v gradu Grebinj proti vsem sovražnim napadom.

Grad Grebinj stoji na skalnatem, samotnem griču. Strme, trdne skale so že same ob sebi naravna trdnjava, razun tega pa so napravili visoki močni zidovi dostop do grada naravnost nemogoč.

Grad ja bil tedaj last bamberških škofov, ki so ga izročili Frideriku pl., Weiseneck v varstvo. Le-ta pa je odprl grad brez vednosti in volje lastnika grofu Ulriku, ki se je čutil tukaj najbolj varnega.

Zastonj je oblegal Oton, sin vojvoda Majnharda, ta grad, prevelike so bile izgube, vsled česar je čakal, da mu je prišel na pomoč njegov brat Henrik.

Grof Ulrik je spoznal nevarnost in se je hotel z vojvodom Albrehtom pogoditi. A pogajanja so se razbila in tako je moralo priti do odločitve z mečem.

Vojvodove čete so imele izkušene vojskovodje Henrika Tolda in Konrada pl. Auffenstein. Grof Ulrik vovbrski uvidevši, da se more odločiti njegova usoda le v bitki na prostem polju, je udaril iz gradu proti Vašinjam, kjer se je vnela dne 14. sušca 1293 ljuta borba. A kmalu se je pokazalo, da so bile vojvodove čete v premoči. Ulrik se je moral umakniti v Grebinj, kjer je prišlo do druge bitke. Po krvavem boju ostala sta Told in Auffenstein zmagovalca.

V tem boju je našel smrt tudi vitez Viljem Ostrovrhar.

Njegova žalostna usoda ima svojo posebno zgodovino.

Vitez Viljem Ostrovrhar je imel v Kostanjevici na Kranjskem svoje posestvo, katero je dobil od vojvoda Majnarda II. na posodo.

Živel je s svojo ženo v najsrečnejšem zakonu. Bil je slovenskim podložnikom naklonjen in je užival največje spoštovanje in ljubezen svojih podanikov.

A priti je moralo drugače. Vitez Ostrovrhar je kaj rad hodil na lov in to navadno sam. Po cele dni je blodil po temnih gozdovih za divjačino in lovska sreča mu je bila tudi mila.

Nekega dne je zašel daleč v gozd. Vstavil se je pred veliko skalo, ki je imela vdolbino. Nikdar še ni bil tam, zato ga je gnala radovednost, da pogleda, kaj je v tem votlem prostoru.

A kako se začudi, ko pride iz vdolbine nenkrat mal možiček. Imel je zeleno obleko, rudečo čepico i dolgo sivo brado. Na prsih je imel več zlatih okraskov. Na nogah je nosil rujave čeveljčke okrašene z zlatimi nitmi in žlahtnimi kamni.

Vitez Viljem ostrmi in se ustavi.

Možicelj se mu nasmehne, stopi pred viteza in mu začne pripovedovati, da je kralj pritlikavec in se je kot takšen zapletel v boje s poglavarjem škratov, ki mu kradejo dragoceno rudo iz njegovih rudnikov. Iskal je že povsod pomoči, a nobeden ne kaže poguma za to.

„Prosim te, neznani vitez,“ reče konečno krilj pritlikavec, „pomagaj mi ti, vidim, da si hraber in zaupam v popolno zmago.“

(Konec sledi.)

proti našim ljudem na cesti. V trenutku, ko se bori republika za obstoj in letajo delegati dežel od finančnika do premirja za borim posojilom, se v neskončno malenkostnem nemškutar-skem gnezdu Velikovcu upa cestna fakinaža javno ogrozati našega poslanca, zasopnika o-nih ljudi, ki so pogumno priznali svojo pripadnost k 12milijonskemu narodu.

Podivjanost teh nemških prenapetnežev presega že vse meje. Ni jim dovolj, da Slovenci nimajo ne svojih šol, da se jih upošteva samo pri plačevanju davkov, ne našim Nemcem se hoče še vedno pretepov in pobojev. Tako daleč smo že prišli, da naš človek že pri belem dnevu ni varen pred nemško druhaljo. Ni čuda, vsaj nemška gospoda v raznih uradih daje tem ljudem potuho in korajžo. Koliko napadov so že povzročili Nemci na mirne Slovence, ne da bi se proti krivcem izveljavil zakon, spominjamo na zloglašni napad na našega poslanca g. Poljanca v Škocijanu, dalje na strele, ki so težko ranili prošta g. Limpla in na nešteto drugih izgredov proti zavednim Slovencem. In še noče biti nemških nesramnosti konec. Priča temu je napad na g. dr. Petka in g. Valentina Kultererja, ki ga je izvršila dne 19. t. m. velikovška fakinaža po načrtu nemškega „generalštaba“ v Velikovcu. Iz Velikovca nam poročajo:

Valentin Kulterer, naš rojak iz Grabštajna in živinozdravnik v Braslovčah, se je mudil te dni pri svojih bratih na obisku. Pri tej priliki je nameraval obiskati tudi g. dr. Petka v Velikovcu; slučajno je g. Kulterer srečal poslanca dr. Petka na glavnem trgu v Velikovcu, kjer sta se potem sprehajala. Na trgu je stal tudi ves nemški „generalštab“, ki pa je naenkrat odšel. Takoj nato začne upiti zloglašni frizer Vernig: „Špioni! Špioni!“ Nato pristopi Vernig k gospodu dr. Petku, češ, „s teboj nimam nič opraviti“. Nato prične zmerjati g. živinozdravnika Kultererja in mu grozi. Dr. Petku, ki se je medtem zavzel za svojega spremljevalca, zagrozi s klofuto in s pretujo: „Bodi vesel, da te še trpimo tukaj.“ Medtem se je pričela zbirati velikovška nemškutarija ter groziti in le razsodnosti in mirni naravi g. dr. Petka in g. Kultererja, ki sta se takoj odstranila, se imamo zahvaliti, da se jima ni pripetila večja nesreča.

Kmečko ljudstvo je škandalozni napad na g. dr. Petka in njegovega spremljevalca povsod razburil in nad tem nekulturnim činom velikovških hujskačev se zgražajo celo trezni Nemci.

Alpina družba.

Znana je med nami na Koroškem Alpina fužinska družba. Pred 60 leti je pokupovala razne fužinice, gozdove in rudokope. Ko je bilo vse v njenih rokah, padle so akcije na nič in cela vrsta plemenitašev je prišla na beraško palico. Pozneje se je vrednost zopet dvignila, nekatere tovarne so se opustile: tako Prevalje, druge so se na novo gradile. Zadnji čas je znani Hugo Stinnes nakupil del njenih akcij. Dne 29. t. m. je imela družba svoj letni občni zbor. Upravni svet že zdaj naznanja, da se letos ne bo plačevalo nobenih dividend, ker ni nobene-ga dobička.

Upravni svet javlja tudi že pregled predlanskega in lanskega delovanja.

Sirovega železa se je vtilo l. 1923 1.205.000 ton, l. 1924 706.000 ton, tračnic (šin) leta 1923 198.300 ton, l. 1924 146.000 ton, premoga se je nakopalo l. 1923 849.000 ton, l. 1924 838.000 ton.

Prometa je bilo l. 1923 98 milijonov, l. 1924 74 milijonov.

Propadanje podjetja je v tem utemeljeno, da domači trg ne kupuje skoro nič železovine: potem Nemčija dovaža svoje izdelke v Avstrijo ceneje, nego jih zamoremo izgotavljati sami. Odpustiti se je moralo 7000 delavcev: poprej jih je bilo 16.000, zdaj jih je le še 9000.

Morebiti se delavcem že oči odpirajo, da bodo spoznali, kako slabo voditelje imajo. Boljše je, imeti malo zaslužka, kakor biti brez dela. Lastnikom hiš smo vzeli vso pravico, zato nihče novih hiš ne zida, izvzemši slučaj, da kdo mora zidati zase. Za hiše se je potrebovalo veliko traverz in druge železovine, ki so jo izdelavale tovarne. Zdaj stoji vse, Mieterschutz pa često vživajo ljudje, o katerih nihče ne more

reči, da so reveži. Da Nemčija uvaža k nam svoje izdelke, smo morebiti tudi le sami krivi.

Drug razlog brezdelnosti je v tem, da se druge države s carino branijo našega uvoza. Avstrija uvaža živila, prodaja pa industrijske izdelke. Ko se je določevala carina, so naši poslanci rekli: dajte napraviti izdatno carino na žito in moko, da se bomo mogli pogajati s sosedi in jih prisiliti, da nam ne napravijo previsokih plotov. Razni poslanci pa so rjovelj proti carinam, ki jih kmet pravzaprav niti ne potrebuje, ali industrija brez nje biti ne more, ker je to njeno edino orožje proti sosedom.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Državni svet kljub poznemu času še ni zaključil svoje poslovne dobe. Srečno so spravili pod streho upravno reformo, o kateri bomo v kratkem prinesli natančnejše poročilo. Rešil se je tudi problem podpiranja brezposelnih, pa so kar vse stranke nezadovoljne z rešitvijo. Velenemci in socijaldemokrati se še prepirajo glede izenačitve plač deželnihi in mestnih nameščencev. Socijaldemokrati na Dunaju plačujejo nastavljenice občine bolj kot nastavljenice dežele, pa se bojijo z znižanjem plač izgube glasov pri prihodnjih volitvah.

Jugoslavija. Min. predsednik Nikola Pašić se je 23. t. m. peljal po Donavi s parnikom „Car Nikola II.“ do Požuna in odtod z vlakom v Karlove Vary na letovišče. Jugoslovanska delegata Antonijevič in Rybař sta podpisala pogodbo z Italijo, v kateri je več važnih določb glede reške luke, jugoslovanske marjšine na Reki itd. O zadnjem bomo natančneje poročali.

Čehoslovaška. Kriza, ki je nastala po Husovem prazniku vsled odhoda papeževega nuncijskega iz Prage v češki koalicijski vladi, je rešena. Katoliška ljudska stranka je na svojem shodu sklenila, da prisostvovanje Masaryka in min. preds. Švehle Husovi slavnosti ne smatra kot sklep vlade, temveč kot oseben čin in vsled tega ostane še naprej v koaliciji.

Francija. Boji v Maroku se še niso končali. Ljudstvo v Franciji je že precej nevoljno, ker močni francoski in španski oddelki ne morejo ukrotiti vstaških Rif-kabilov. Francoske in španske čete se umikajo, Abd el Kerim javlja mirovne pogoje. Država Rif naj se očiščeno prizna od Zveze narodov. Maroškega sultana (ki je sedaj pregnan) bodo smatrali Rif-kabili za duhovskega vladarja. Španija dobi par važnih krajev v Maroku. Država Rif sme vzdrževati stalno vojsko. Abd el Kerim ne zahteva reparacij, pač pa od Zveze narodov posojilo.

Nemčija. Nemška vlada je odgovorila na noto zavezniških držav glede garancijskega pakta. Zanimivo je stališče Nemčije do Zveze narodov, ki pride v omenjenem odgovoru do izraza. Zvezi narodov pripada sedaj okroglo 50 držav, vodilno vlogo igrajo države, ki so v svetu zveze narodov, to so predvsem velesile Anglija, Francija, Italija in Japonska, ki so stalno v svetu z. n., ter sedaj poleg drugih Čehoslovaška. V Zvezi narodov pa niso tri velesile, Amerika, Rusija in Nemčija. Amerika noče pristopiti iz t. zv. Monroevega principa, češ da se noče vmešavati v notranje evropske zadeve. Rusija bi morala pri pristopu bržkone obljubiti, da bo izplačala dolgove bivše carske vlade, kar pa sovjetska vlada ne mara storiti. Pri Nemčiji pa je stvar malo drugačna. V statutih Zveze narodov je določba, da mora vstopivši član priznati vse pod protektoratom Z. n. stoječe pogodbe. Nemčija je sicer verzejsko pogodbo podpisala, a se trdovratno brani izvršiti pogoje iz pogodbe. Po vstopu bi seveda morala brezpogojno ubogati. V noti nemška vlada tudi zahteva od antantnih držav natančnejših podatkov glede točke v statutih Zveze narodov, da mora v slučaju skupnega nastopa Zveze proti kakšni državi vsak član Z. n. pripustiti prost prehod zvezinih čet preko svojega ozemlja. Nemčija se boji, da bi morala v slučaju kakšnega nastopa Zveze proti Rusiji dati prosto pot antantnim četam čez svoje ozemlje, kar bi ji utegnulo i v notranosti i v razmerju z sovjetsko Unijo zelo škodovati. Francozi začnje čase pridno izpraznujejo zasedeno ozemlje. Nemško prebivalstvo se zadržuje mirno in taktno.

DOMAČE NOVICE

Velikovec. Tujcem, zlasti onim iz „nekulturnega Balkana“ se priporoča, da se izognejo glavnemu trgu, ker bi utegnili, kakor podpisani, priti v neprijetno dotiko z nemško, oziroma nemčursko hiperkulturo, ki obstoja v znanem srednjeveškem „Faustrechtu“.

Živinozdravnik Kulterer.

Št. Vid v Podjuni. Diplomsko inženjerja agronomije na dunajski podjedelski visoki šoli je dobil naš rojak g. Marko Polces. Gospodu inženjerju iskreno čestitamo!

Koroški rojak. vseučiliški profesor dr. Lambert Ehrlich, je bil izvoljen za dekana teol. fakultete ljubljanske univerze za leto 1925/26.

Tinje. V prav kratki dobi je Drobežova družina v Gorcah doživela dva huda udarca. Spomladi je umrla stara mati in čez par tednov oče. Drobeževi družini izrekamo naše sožalje. — V Tinjah je umrl stari kovač Lovro Wolf, katerega bo vsa okolica močno pogrešala, ker je bil dober poznavatelj živinskih boleznih in je kmetom rad šel na roko. — Na polju občutimo že močno sušo in upi, katere smo stavili na letošnjo letino, se ne bodo v polni meri uresničili. —

Št. Jakob. Nedavno so našli v Karavanlah nad Št. Jakobom mrtvo truplo nekega Celjana, ki se je ponesrečil že lansko leto. Mož je bil na potu iz Nemčije v domovino, kjer ga je doletela v naših planinah tragična smrt.

Št. Vid v Podjuni. (Letošnja letina.) Letina je letos pri nas prav dobra, da moremo biti prav zadovoljni. Rž in pšenica sta prav dobro obrodili. Vreme je bilo prav ugodno, da se je moglo žito suho spraviti pod streho. Je že dobro, ako je vreme lepo, ali potrebnega dežja bi tudi rabili posebno za ajdo in otavo. Ne bomo mogli dosti pričakovati ajde in otave, ako se vreme ne predrugači. Ker je povsod že vse suho, se začenja pojavljati podjed na njivah in travnikih in hoče vse uničiti. Prav znatni prostori se kažejo na njivah in travnikih, ki pričajo, da tu kraljuje podjed. — Kamor pogledaš, povsod je sadno drevje prazno. Kmetje tožijo, kaj bomo počeli, ko ne bomo imeli mošta. V tolažbo jim bodi: Sadno drevje bo počilo in prineslo prihodnje leto toliko več sadu.

Št. Ilj ob Dravi. (Ogenj.) Plat zvona in signali naše požarne brambe spravilo je dne 11. julija 1925 popoldne ob 6. uri vse po koncu. Ugibali smo: kje gori? Na žalost smo zapazili, da se gosti dim pomešen z plameni vali iz gospodarskega poslopja, gostilničarja Jožefa Knafla, pd. Spiesa. Zgorelo je celo gospodarsko poslopje z vsem senom in steljo. Ognjegascem in drugim ljudem gre hvala, da se ogenj ni razširil na bližno kočjo, ki je škodljivci pokrita. Veliko nesrečo je povzročil mali otrok, ki si je igral z vžigalicami. Pazite, da otroci ne dobijo v roke vžigalic!

Sele. Prijazno se smehlja naša cerkev, pa naj jo gleda človek od katerekoli strani. Prijeten vtis pa naredi tudi njena notranjščina, posebno sedaj, ko je prenovljena. To delo je prav čedno izvršil sobni slikar Simon Valentin iz Struge za nizko ceno.

Na Koroškem je prejšnji teden dobilo brezposelno podporo 1310 oseb. Največ brezposelnih zaznamuje Celovec, Beljak in Št. Vid, medtem ko jih dežela skoro ne pozna. Brezposelno podporo dobivajo potem takem skoro le Nemci, plačujejo jo pa tudi Slovenci.

ZDRAVSTVO

Dera.

M. M. dr. Karol Pečnik, zdravnik.

Tudi pisatelj teh vrstic je bil v svojih mladih letih težko bolan na deri, sušici, jetiki. Pa „derovec je hveroec.“ pravimo Rožani in tako poide da še danes tlačim zemljo. Kdor pride v Št. Jakob v Rožu, naj jo krene v vas Leše k Lipeju, kjer gospodari na očetovem domu moja sestra Treza. Ta mu bo pokazala, kako se je zdravil brat, svojčas „Lipjov Korla v Lišah“.

„Lipjov št'dánt“. Zraven očetove hiše, vidiš malo poslopje „kašča“, zadi za njo lojtra v podstrešje, kamor se je spravljal seno. Po tej lojtri sem plezal kakor veverica. Ta „burna pavrška kašča“. V senu pod streho sem spal in stanoval eno celo poletje in ozdravil sem se od dere popolnoma. Tako je tudi še dandanes. Zdravljenje dere, jetike je jako komplicirana, dolga, križeva pot, ki traja dolge mesce, včasih pa tudi leta. Vse mogoče se je že poskusilo pri zdravljenju sušice, dere, mnogovrstna zdravila, razni tuberkulini, pnevmotoraks, sera, vse le bore malo pomaga. Edino kar ozdravi tudi dandanes je zdravljenje, ležanje na prostem zraku (Freiluft-Liegekur). Na deželi se zdravi bolezen veliko lažje kakor v mestu, „Lipjov št'dánt“ je ležal v vetru pod streho v senu, pa ta moda je le za silo, v zavodih (Anstalten) za pljučne bolezni se leži v prostozračnih ležalnicah (Freiluft-Liegenhallen) na ležalnih stolih (Liegestühle).

Dero, katero je pisatelj teh vrstic sam pri sebi ozdravil, zdravim zdaj pri drugih, s to boleznijo se posebno in najraje pečam tudi kot zdravnik. V Zagorju, v zagorskih gorah, na štajerski strani Zagorja, je gora Janina. Na tej gori, visoko nad okolico, je zdravniški zavod (ärztliche Anstalt) dr. Pečnik za lahke pljučne bolezni, občina Sečovo, pošta Rogaška Slatina, nedaleč od Celja. Kot zdravnik, ki se s to boleznijo posebno pečam, pišem do vrstice koroškimi sorojakom v poduk. Po današnjem stanju zdravniške vede se ozdravi dera, jetika hitro in temeljito le če se začne takoj v začetku zdraviti. Drage volje sprejemam v zavod tedaj le lahko bolne, pri katerih je mogoče doseči v 2—3 mescih klinično ozdravljenje. Prvo zdravilno sredstvo je po današnjem stanju vede seveda zdravljenje na prostem zraku. Ravno tako važna je pa tudi jako obilna, prvorazredna hrana. Kier ni dobre hrane tudi prostozračno zdravljenje nič ne pomaga. Zdravljenje pride tedaj drago. Pri lahko bolnih pa tudi 1 mesec, kar ni drago, jako veliko pomaga, da se naučijo pravilno zdraviti, higienično, dietetično pravilno živeti. In to je zdravje. 1 mesec v zavodu biti pa marsikateri derovec premore. Tudi v zavodu dr. Pečnik na gori Janina bojo koroški rojaki „dro doró pošacani“. V „oroščam cimre“ v zavodu bomo pa „pomazn'vali“. Toliko koroškimi sorojakom v poduk. Zdravljenje dere je trd oreh, če se pusti. V začetku pa so orehi mehki.

Bolezen rak.

„Rak je med največjimi nevarnostmi za človeštvo. Neverjetno naglo se širi. Na vsak način se mnogo hitreje širi v Zedinjenih državah kakor na angleških otokih.“

To ne baš razveseljivo izjavo je podal slavni ameriški Lane.

Po trditvi tega slavnega zdravnika raka ne povzročata bacil, katerega znanstveniki že toliko časa iščejo, temveč strupi, ki jih razvija v telesu hrana, ki jo jemo. Rak je bolezen nesnage in preprečiti se dá s tem, da so organi, ki vrše prebavo, vedno temeljito izčiščeni vseh izmečkov.

Dr. Lane pravi: „Če se hočemo izogniti raku, moramo jesti pšenični kruh iz cele pšenice, sirovo sadje ter zelenjavo in opustiti meso. Na ta način bomo prvič bolje hranjeni, drugič bomo pa laže izločali neprebavne snovi ter na ta način primerno čistili hišo, v kateri živijo naše celice. Kdorkoli izhaja brez belega kruha, koristi v silni meri samemu sebi. Beli kruh vabi smrt.“

Težko pa je seveda izpremeniti prehranjevalne navade kakega naroda ali pa pripraviti ljudi do tega, da dnevno delajo ali telovadijo. Dr. Lane meni: „Kdorkoli se kolikor najbolj mogoče drži gori omenjene hrane, se zadosti giblje na prostem ter skrbi za popolno snago svojih organov, ki vrše prebavo, njemu se ni treba bati raka.“

ZA NAŠO DECO

Ernek pri Rudi. V času, ko so prebivali v gradovih vitezi, ni bilo še davčnih uradov, sodnij in drugih oblasti. Namesto davkov so morali kmetje in kajzarji obdelovati grajščakom polja, in jim vrhu tega še oddajati desetino.

Tudi na gradu Ernek pri Rudi so nekajdaj kraljevali mogočni vitezi, ki so imeli zelo hudobnega in sirovega oskrbnika, ki je priganjal ljudje k delu in strogo kaznoval vsakega, ki mu ni bil pokoren. Enkrat se mu je zameril čevljar pd. Jurej. Da bi ga oskrbnik kaznoval, ga pokliče v grad. A čevljar je bil kaj brihten moč, ni takoj ubogal, temveč raztrgal svojo itak že borno obleko, da je kar mahalo od njega. parkrat prepleza kočini dimnik, da je bil črn kot sam vrag in potem hitel v grad pred oskrbnika. Ko ga oskrbnik zagleda, se prestraši, ter ga vpraša, odkod da je prišel. „Iz pekla so me nagnali,“ odgovori čevljar. „Kaj si pa delal v peklu, kako si prišel iz pekla?“ ga radovedno vpraša oskrbnik. Čevljar mu pripoveduje, da je sedel v peklu na malem stolčku za vratarni, prišel pa je poglavar pekla, sam Lucifer, ga sunil v rebra ter ga pognal s stolčka, ker ta je pripravljen za Erneškega oskrbnika. Oskrbnik se je tresel od samega strahu, spodil čevljarja, da je še bolj urnih korakov tekkel domov, kakor prej na grad. Čevljar se je na tihem smejal in pripovedoval sosedom, kako je oskrbnika ugnal v kozji rog. Strah pred pekлом pa je oskrbnika tako mučil, da ni več tako grdo ravnal s svojimi podložniki.

Palčki.

Mi smo palčki,
poskakački,
petelinčki,
veselinčki,
dobrovoljčki,
sladkogoljčki.
Mi hitimo,

mi letimo,
mi škilimo,
se smejimo.
Z nami, z nami

vsi v krog,
vsi, ki ste še
brzih nog!

Jutri prav za rana*).

Jutri prav za rana
pride stara mama.

In ob sedmi uri
bo odprla duri.

Osem bo odbila,
v peč bo zakurila.

Ko bo že deveta,
pricaplja še teta.

Bo deset minila,
kavo bo nalila.

Ko enajst bo šteta,
kava bo zavreta.

Ko pa poldne udari,
kavo ženki stari
bosta posrebal.

GOSPODARSKI VESTNIK

Zakaj in kje se priporoča napajanje telet?

Napajanje telet namesto sesanja vpeljujejo tudi že po naših krajih. Vzrok tiči v tem, ker teleta veliko laže in z veliko večjim uspehom odstavljamo od mleka, če jih napajamo, kakor pa, če sesajo. Tudi kravja mlečnost nič ne trpi pri napajanju, dočim se nam pa rada kvari, če pustimo teleta pri vimenu.

Či tele sesa, ga po šesttedenskem polnem sesanju odstavimo navadno v 14 dneh, tako da je v starosti 8 tednov čisto odstavljeno in ločeno od krave. To je povsem nenaravno in zato nam teleta tudi tako shirajo. Kakor je naravno, da teleta sesajo pri materi, tako je po drugi strani naravi povsem nasprotno, da jim materino mleko tekom 14 dni popolnoma odtegnemo, ker je nemogoče, da bi se tele v tej

* Iz knjižice „Zvezdice“, ki se dobi v upravi našega lista za 1 šiling.

kratki dobi toliko privadilo drugi navadni krmi da bi ne trpelo nobene škode. Pri govedu, ki se divje preživlja, traja odstavljanje vse dlje. Tam se teleta tako polagoma odstavijo od sesanja kakor pri nas žrebeta. Ker se v divjem stanju rode teleta spomladi, pridejo z materjo na poletno pašo, kjer se materino mleko po malem najlaže nadomešča s tečno in lahko prebavno pašno travo.

To nenaravno naglo odstavljanje od matere in materinega mleka, ki je danes pri sesanju v navadi, se vrši z veliko večjim uspehom, či teleta napajamo. Pri napajanju je ves prehod od materinega mleka na drugo navadno krmo bolj počasen in naravi telet veliko bolj primeren. Teleta se počasi odvajajo od mleka in počasi navajajo na drugo krmo, tako da se jim želodec polagoma razvije in privadi na popolno prebavo suhe krme in na prežvekovanje. Pri sesanju je tako dolgotrajno odstavljanje izključeno, ker je iz praktičnih razlagov neizvedljivo.

Zaradi nemotene kravje mlečnosti, ki z redno in čisto molžo pridobiva na svoji vrednosti, kakor tudi zaradi vse lažjega in veliko bolj uspešnega odstavljanja, ki odgovarja povsem naravnim potrebam teh živali, je napajanje telet tudi za naše kraje važno.

Če se vprašamo sedaj še, kje naj se uvaja napajanje telet, moram opozoriti, da se priporoča predvsem za kraje, ki so poklicani za razmah mlekarstva, in pri kravah, ki so dobre mlekarice. Če ima krava komaj toliko mleka, da ga tele samo popije, potem je seveda napajanje manjšega pomena in bi imelo pomen le za počasno odvajanje od materinega mleka.

Korist napajanja telet je danes tako velika, da ga kaže po mlekarskih krajih povsod vpeljati, če hočemo, da se bosta dvignili mlečnost in reja telet, ki trpita danes povsod zaradi odstavljanja.

Velesejm. V Ljubljani se vrši od 29. VIII. do 8. IX. 1925 peti mednarodni vzorčni velesejm; ob tej priliki priredi kmetijska družba v zvezi z velesejmsko upravo razstavo živine v širšem obsegu. Lani se je vršila samo razstava konj, letos bo pa tudi razstava goveje živine, nakar se je že dolga leta mislilo. Razstava se bo vršila v nedeljo 6. septembra.

V Jugoslaviji denarne vloge pri hranilnicah in privatnih bankah stalno naraščajo, kar povzroča dviganje dinarja. Po poročilih finančnega ministra so znašale denarne vloge 1924 v celi državi 4 milijarde 800 milijonov dinarjev, v letu 1923 3 milijarde 581 milijonov Din, toraj so se pomnožile v enem letu za 1,2 milijardi dinarjev.

Produktna borza. Dunaj, 23. julija. Ponudb rži in pšenice je bilo zelo veliko, cene nizke. Tudi koruzna cena je znatno padla. Drži se pa oves, katerega je bilo le malo ponujenega. Cene: rž 36, korusa 32, severnoameriški oves 44½.

Živinski sejem v Ljubljani 15. t. m. Ta sejem je bil slabo obiskan. Prignanih je bilo samo 162 konj, 5 žrebet, 50 volov in bikov, 26 krav, 12 telet, 1 kozel in 135 prašičev za rejo. Tudi kupčija je bila slaba. Prodanih je bilo 26 konj, 8 telet, 32 volov, 4 biki, 18 krav in 67 prašičkov. Cene so bile sledeče: par konj od 4 do 12.000 Din, žrebeta po 1300 Din komad; voli za kg žive teže I. vrste po 8 Din, II. vrste po Din 7,50, III. vrste po Din 7; krave debele po 6 Din, krave klobasarice po 3,50—5,50 Din; biki po 6,50 Din; teleta po 10—11 Din kg žive teže. Prašički 6—9 tednov stari po 100 do 150 Din komad.

RAZNE VESTI

Dežela, kjer ni prehlajenja in gnilih zob. To je prostrana domovina Eskimov. Nikdar se ne prehladijo. Gledajo na to, da je okoli telesa kolikor mogoče veliko prosto krožečega zraka. Njih obleka se telesa ne prime, temveč kar rahlja; in mraz skoz zrak ne more zraven, ker je zrak slab prevajalec toplote. Tako se Eskimi utrdijo. Dojenčki so včasih sploh brez obleke; in če otročiček preveč kriči, ga postavi mati na sneg, pri 30 in 40 stopinjah! Nagega! Pa kmalu neha, a se nikdar ne prehladi. Prav posebno gledajo Eskimi na obrvalo in menda sa-

mo oni nakravijo tako obuvalo, ki vode ne propuščajo. Porabijo za to usnje tjulenjev ali morskih psov in ga žvečijo, zato da ostane mehko. Kajti trdo usnje obuti in v njem hoditi, to je preveč in sploh nemogoče. Žvečenje čevljev je prva naloga Eskimovk; takoj zjutraj, ko vstanejo, morajo začeti čevlje obdelovati. Z zobmi seveda. Vsled vdihavanja mrzlega zraka pri tem delu in neprestanega zvečenja masti in tanin izločujočega usnja imajo Eskimovke med vsemi ženskami na svetu najboljše zobe. Može tudi, saj včasih pomagajo. Zobne bolečine in gnili zobje, to je nekaj, česar Eskimi povčini ne poznajo. Eskimovke so prav tako prave Evine hčerke kakor povsod drugod. Če le morejo, se okinčajo. Posebne vrste je njih perilo. Srajca je sešita iz ptičjih mešičkov. Dvesto jih je treba za eno srajco. Kakor usnje čevljev, morajo biti tudi mešički dobro prežvečeni, preden so prožni in se dajo s kitami pritrditi drug ob drugega. Ker pa ptic ni veliko, tudi srajca ni dosti in uboga Eskimovka se mora zadovoljiti z eno samo vse svoje življenje. Pralnice in likalnice bi tam gori pač ne imele dosti dela. Nogavice Eskima so iz jelenove kože, kosmata stran je obrnjena na znotraj. Vsak večer jih posušijo nad svetilko. Tudi snežena voda, pravijo, da jih varuje prehlajenja. Pijejo jo pa zelo veliko.

Vročinski val v Evropi. Pred kratkim je bilo slišati o grozni vročini v severni Ameriki, ki je zahtevala precej človeških žrtev. Vročinski val se je sedaj pomaknil v Evropo. Tako so javljali zadnje dni berlinski listi, da vlada Nemčije najhujša vročina od vseh evropskih dežel. V Berlinu je bilo več ljudi zadetih od kapa in jih je par umrlo. Po celi severni Nemčiji govorijo velikanski gozdovi tako na lineburški planoti, okrog Berlina in Stettina. V Karlsruhe je dosegla vročina v senci 35 stop. Cels.

Težke pomaranče. V okolici mesta Alirante na Španskem so neko vrsto pomaranč toliko časa cepili, da so dosegle težo enega kilograma.

Oslji. Pri plesni tekmi v Lyonu na Francoskem je neki par neprestano plesal 20 ur. Sodelovali so plesalni mojstri. Ples se je začel zvečer ob devetih, 26 je bilo parov. Po desetih urah je ostalo še 10 parov. Popoldne, 10 minut pred peto uro, sta se držala še dva para; 5 minut nato je en par odnehal in točno ob petih so prisodili zadnjemu paru „zmago“.

Planiko za mamo — pri tem našel smrt. Eduard Eder iz Dunaja je napravil 20. julija z dvema prijateljema izlet v Roteške stene, da bi tam nabral planinskih cvetic. Eder zapazi nenadoma na poti proti vrhu krasno planiko (Edelweiss). „To hočem utrgati za mojo mamo,“ reče svojim prijateljema, ki sta ga svarila pred nevarno potjo v strmo skalovje. Eder ni poslušal prijateljskih nasvetov. Komaj je dospel na vrh, je spodrsnil in telebnil v globočino. Prijatelj sta prinesla težko ranjenega v dolino, kjer je Eder po par urah izdihnil.

Škodljiva strela. Naše kmečko prebivalstvo se strele vse premalo boji. Kosci in žanjice bi morale po prvem grmenju takoj domov. Koliko smrtnih slučajev se pripeti iz malomarnosti ali napačnega kljubovanja.

Najstarejša živeča stvar na svetu danes, tako pravijo, je neka cipresa v cerkvenem dvorcu v Santo Ana, Meksiko. To drevo je nad 5000 let staro, je še vedno zdravo in raste.

Drobne vesti. V Jugoslaviji pridejo v kratkem v promet novi 100dinarski bankovci. Pravtako dobi Jugoslavija do konca leta 20 D, ki jih bodo kovali na Francoskem. — V noči od 25. na 26. t. m. bo izročena železniška proga Ogulin—Gračac—Šibenik—Split javnemu potniškemu in tovarnemu prometu. S to progo bo Hrvaška dobila važno zvez z morjem in Dalmacijo. — Po vesteh iz Londona so našli v Susilandu v južni Afriki novo močno žilo zlata in platina, ki je dolga do 10 km. — Na levem bregu Aldana, ne daleč od novih najdišč zlata v Sibiriji, se gradi novo rusko mesto Aldansk. Mesto je štelo l. 1923 350 prebivalcev, l. 1924 je naraslo na 3700 oseb in letos jih ima že čez

12.000. — Angleška ima največ brezposelnih: 1.158.000, t. j. 25,91 na 1000 prebivalcev, potem sledi naša Avstrija 130.000 brezpos., t. j. 20,00 na 1000 preb., Zedinjene države 2.100.000 brezposelnih, na 1000 prebivalcev 19,09, Rusija 1.300.000, t. j. 9,81 na 1000 preb. itd., ki imajo mnogo manj brezposelnih.

Globasnica. Na predvečer sv. Cirila in Metodja je na vrhu Pece zažarel lep kres, ki so ga zakurili naši fantje. V vaseh pa je oznanjalo god velikih slovanskih apostolov grmenje topi v tja pozno v noč. Čast našim zavednim fantom!

Anglija. V angleški industriji grozi štrajk rudarjev. Izvršilni odbor rudarske zveze je sklenil dati članom parolo, da stopijo z 31. julijem v štrajk. Štrajkal bo 1 milijon rudarjev in poleg teh še morda drugi delavci

Na Dunaju zapro 200 razredov. President dunajskega mestnega šolskega sveta, poslanec Glöckel, je nedavno govoril pred časnikarji o dunajskem šolstvu. Naglasil je posebno dejstvo, da število šolskih otrok na Dunaju še vedno pada. V letu 1914 je obiskalo dunajske šole 237.000 otrok, v letu 1924 le še 133.946. Po računih mestnega šolskega sveta bo število še padalo do leta 1927 in bo z 120.000 otroci doseglo najnižjo stopnjo. V prihodnjem šolskem letu bodo zaprli radi premalega števila otrok okoli 200 razredov. Povprečno število otrok za en razred bo znašalo 29, v nekaterih razredih jih bo samo 12 do 15.

Ksaver Meško:

Pod južnim solncem.

Malo spominov z našega rimskega romanja.

Ko pišem, pihlja sem dol z Uršulske gore prijeten, skoraj hladen junijski veter ter mi prinaša skozi odprto okno v sobo prijeten vonj sušečega se sena.

Mislil na lepoto Italije, na Rim, Benetke, Milan, Asisi, sveto mesto na gori, na Padovo, kjer so se učili in se borili nekdanji naši slovenski šolarji: mislim na italijansko priprostost in dvorljivost in na laško kričavost in lokavost, s katero tujca pri kupčijah tako radi ogoljufajo, na italijansko vročino in preobilni laški prah, pa sem vesel, da sem spet med slovenskimi gorami in v mirnem, tihem, skoraj pretihem — le viharji buče ponoči v gozdovih tu naokrog — gorskem zakotju.

Ne, sama prijetnost in zabava takole romanje v resnici ni. Tudi ne more vodstvo pri najboljši volji in ob vsem trudu vsega urediti tako, da bi bilo za vse prav, vsem po godu. Vendar pa, da so nas stlačili v Rimu v eno sobo štirinajst duhovnikov, večinoma starejših mož, ko so dali mlajšim duhovnikom in laikom dvema, trem po eno sobo, ni kazalo najsrečnejše roke vodstva. Že res: duhovnik naj bo najbolj potrpežljiv. A če spi človek po petindvajset ali še več let vedno sam, kako naj spi kar naenkrat v takem begunskem ali jetniškem taboru? Sicer je tudi to srečno za nami! Spominja pa se človek rajši lepega in prijetnega ko neprijetnega in sitnega.

Po prvi noči vožnje (26.—27. maja) smo na vse zgodaj srečno prispeli v Padovo, tam šli takoj v cerkev sv. Antona čudodelnika. Znana je ta veličastna stavba. Pred cerkvijo stoji krasen umotvor Donatellov, mogočen spomenik beneškega vojskovodje Erazma Narniskega. A kako majhen je pač bil ta mož, dasi pred svetom mogočen in od ljudi slavljen, v primeri s ponižnim sinom asiškega ubožčka, ko pa je njegov dasi umetniški in dragoceni spomenik ob cerkvi beraškega meniha tako neznamenit!

Iz Padove naravnost v Rim. Škoda, da kar z vso naglico mimo Firenze, mesta rož, umetnosti in lepote. Bil sem v Firenci dvakrat, rad bi bil še tretjič. To pot se mi želja ni izpolnila.

Proti polnoči smo prišli v večno mesto.

Prva pot vsakega tujca, ki pride v Rim, je navadno v cerkev Sv. Petra. Saj je ta največičastnejši spomenik sveta, sezidan ubogemu galilejskemu ribiču na čast, srce in središče Rima, pa tudi srce in središče sveta.

Naša prva pot drugo jutro je bila tja.

Okoli petih zjutraj sva s tovarišem, župnikom Kraglom iz Frama — ta je bil že tudi v Limpiasu na Španskem in mi je mnogo pripovedoval o tamošnjem Kristusu na križu, ki oči odpira — ki sva imela z njim besedo, da skupaj mašujeva oziroma drug za drugim in drug drugemu streževa, ker za tujce tam ni ministrantov, prispela na trg Sv. Petra. Treba pa je priti na trg ne med stebrovjem Berninijeve kolonade, ampak spodaj na odprtem prostoru. Od tukaj objame oko najlepše ves ogromni trg, ki ga na vsaki strani Berninijevo stebrovje (po 15 m so stebri visoki, ogromni v obsegu) oklepa kakor dve orjaški, nekoliko prekratki, zato ne povsem sklenjeni roki. Tudi veličina cerkve deluje odto mogočno... „kdor je videl cerkev Sv. Petra v Rimu in Berninijevo stebrovje, ki je oboje tako ogromno in vendar v svoji skladnosti tako prijetno, v svojih posameznostih tako raznovrstno in vendar v svoji veličastni enostavnosti z enim pogledom tako lahko objemljivo“, so pisali sedanji sv. oče v opisu svoje poti na Monte Rosa leta 1882.

Pročelje, od Maderne zamišljeno in izvedeno, 117 m široko, 50 m visoko, umetniško sicer ni prvovrstno: pač ogromen sklad kamena! Odtehtajo pa to tri kupole nad cerkvijo. Zlasti srednja kipi pred strmečim očetom tako drzno v nebo, kakor bi plavala v višavi ali visela na samem sinjem nebesnem oboku. Na žalost se proti sredini trga stranski, manjši kupoli očesu skrijeta, srednja, najvišja, najsmelejša, zleze nekako v streho cerkve. Ves drugačen bi bil pogled s trga navzgor, čudovit užitek, ako bi bili sezidali cerkev po prvotnih načrtih, Bramantejevem in Michelangelovim. Po Bramantejevem zamisleku bi tvorila cerkev grški križ; vse štiri roke bi bile na vse strani enako dolge. Nad sredino cerkve bi se bočila ogromna kupola, ob njej štiri manjše, na skrajnih oglih bi kipeli visoki zvoniki pod nebesni svod. Maderna nasprotno je zidal cerkve v obliki podolgovatega latinskega križa. Tako je prišlo pročelje predaleč naprej in zastira pogled na kupole.

Najlepši se mi je zdel pogled na to čudovito hišo božjo tako v mirnem, jasnem jutru.

Odpro cerkev šele ob šestih. Naravno. Življenje v južnih mestih traja pozno v noč, a počitka so potrebni tudi tam. Zato tudi v cerkvah ne začno tako zgodaj zjutraj kakor n. pr. naši vrli Strojanci nad Guštajnom, o katerih se je neki bivši guštajnski župnik izrazil: „Ure Strojanece tako nobeden nima. Pa se zbudi v nečujno ponoči, pogleda skozi okno na nebo in pravi sam sebi: Polnoč je že minula, pa grem v Guštajn k spovedi. Tako ob treh zjutraj že ropotajo okoli cerkve.“ Pač lepo spričevalo za versko vnetost in gorečnost Strojancev!

(Dalje sledi.)

Tovarniška zaloga usnja
Julijus Blass
Celovec, Novi trg št. 4

ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

ZDRAVNIŠKI ZAVOD DR. PEČNIK

na gori Janina v Zagorju (štajerska stran), občina Sečovo, pošta Rogaska Slatina, SHS. Za pljučne bolezni, Prospekti 3 diparje.

Zdravnik: MDr. PEČNIK, Korošec iz Št. Jakoba v Rožu

106

Kupujem jajca
in perutnino!
Julius Blass, Celovec, Stari trg 4